VIROLA, Yrjö (end. nimi kuni 1918. a.-ni **Jüri Tilk**), karskustegelane ja ajakirjanik, sünd. 29. XII 1864 Tori klk. Randivälja külas talupidaja pojana, oli aa. 1884—92 õpetajaks oma kodukohas, õiendades a. 1885 Tartus vastava kutseeksami, ja toimis aa. 1892—98 Tartus »Oleviku« toimetuse liikmena. Siis Soome asunud, omandas ta Helsingi soome lütseumi lõputunnistuse ja astus a. 1901 Helsingi ülikooli filosoofiateaduskonda, mille lõpetas a. 1907 magistri astmega. A.-st 1905 alates oli V. ametis »Uusi Suometar'i« (hiljemini »Uusi Suomi«) ja »Iltalehti« toimetuses. Ta suri 11. II 1929 Helsingis, kus ka maetud. — Eestis on V. silmapaistva tähenduse omandanud ühe esimese karskustegelasena. A. 1889 asutas ta Soome selleaegse karskusliikumise juhi dr. A. A. Granfelt'i, osalt ka J. Hurda (vt.) j. t. mõjul esimese karskusseltsi »Täht« Toris ja oli aa. 1889—92 selle esimees. »Tähe« liikmete hulka kuulus karsklasi üle terve Eesti, nii et selts kujutas esialgselt endast Eesti karskusliikumise keskust. Tartu siirdunud, astus V. a. 1892 »Karskuse Sõbra« liikmeks, oli aa. 1893—96 selle esimeheks ja valiti jaan. 1896 selle auesimeheks. Ta võttis osa esimestest Eesti karskuskongressidest ja kuulus esimestesse karskusseltside kesktoimkondadesse. Ka toimetas ta pikema aja kestes »Eesti Karskuse Seltside Kalendrit ehk Aastaraamatut«, mille lisas avaldas m. s. hulga artikleid karskusalasse puutuvaist küsimusist. Neist mainitagu: »Katked meie maa karskuse kirjandusest ja nende püiete ajaloost siin« (E. K. S. Kal. 1893, lk. 26—51), »Seltside tööpõllult« (*ibid.* 1894, lk. 60—75), »Ülevaade Eesti karskuse seltside töö peale« (*ibid.* 1897, lk. 98—110). Peale selle on V. mitmel pool kui ka eriraamatuina avaldanud kirjutisi ja hulga tõlkeid, m. s. ka näidendeid.

Isikl. saadud andmed; Post. 1929, nr. 44. Vrdl. E. Kirj. 1925, lk. 435 j., 565 j.; koguteos »Eesti maa, rahvas, kultuur« (1926), lk. 1169. *R. K.*

VISKOVATOV, Paul Aleksandrovič, ajaloolane, sünd. 24. XI 1842 Peterburis, astus a. 1860 Peterburi ülikooli, kuid jätkas selle ajutise sulgemise järel a. 1862 oma õpinguid Bonni, Berliini ja Leipzigi ülikoolis, töötades peamiselt üldajaloo alal Th. Mommsen'i, L. v. Ranke' j. t. juhatusel ja omandades a. 1867 Berliinis *dr. phil.* astme väitekirjaga »Jakob Wimpheling. Ein Beitrag zur Gesch. d. Humanisten« (Berliin, 1867). Olnud selle järel lühikest aega Vene sõjaministeeriumi teenistuses ja toiminud Peterburi ülikooli eradotsendina, asus V. a. 1871 jälle 2-ks a.-ks teadusliku otstarbega välismaale, kust tagasi tulnud ta 1873. a. lõpul nimetati vene keele ja kirjanduse dotsendi k. t.-ks Tartu ülikoolis. Nov. 1874 valiti ta ülimäärase professori ja aug. 1880 määralise professori k. t.-ks ja kinnitati a. 1885 määraliseks professoriks. Veebr. 1895 pensioonituna erru läinud, asus ta Wiedemann'i gümnaasiumi direktori kohale Peterburis, kus ta suri 16. IV 1905. — Oma ala kõrval on V. suure huviga teotsenud Baltimaade arheoloogiaga, ühes prof. C. Grewingk'iga (vt.) ette võtnud kaevamisi Türsamäel ja Pühtitsas ning m. s. vastu vaielnud vanema rauaaja kalmete suhtes tema ajani maksvusel olnud n. n. laevkalmete-teooriale. V.-i tähtsamad tööd selt alalt on: Bericht über die Aufdeckung einer schifförmigen Steinsetzung bei Türsel in Estland (ühes täiendava aruandega, Verh. GEG XIII, a. 1888), Zur Schiffsgräber-Frage (SB GEG 1889), Нѣкот. свѣдѣнія объ эстахъ, живущихъ въ предѣлахъ Псковской губ. (Труды VI Арх. Съѣзда, т. IV, 1889), Archäolog. Funde in Püchtitz (SB GEG 1893), Пюхтицкое древн. кладбище Эстл. губ. (Временникъ Эстл. губ. 1893, eriraamatuna Tall., 1894). V.-i brošüür Юрьевъ (Дерптъ) и его историч. прошлое (Tartu, 1894) on kaunis tendentsioosne ja ajalooliselt väärtuseta. — V.-ile oli juhtivate vene ringkondade poolt ühtlasi ülesandeks tehtud Tartus pinda luua tulevale venestusele. Selle ülesande täitmiseks pidas ta ühendust kohalikkude mõõduandvamate saksa ja eesti tegelastega (viimaseist olgu mainitud M. Veske, H. Treffner, J. Kunder j. t.), mõjustades eriti J. Kõrv'i (vt.).

Левицкій II, lk 359—62; Великій кн. Николай Михайловичъ, Петербургскій Некрополь I (1912), lk. 443. — Vrdl. Kampmann, Peaj. II, 186 j. *O. F.; T.*

VISNAPUU, Henrik, kirjanik, sünd. 21. XII 1889 Valgamaal Helme klk. Leebiku v. Maardina talus töölise pojana. Ta oli vanemate, Kaspari ja Eva V., kuues laps. 3-aastasena siirdus ta Tartumaale, veetis poisikesepõlve Vana-Kongutas, kus isa oli metsavahiks, Meeril, Reolas, Vana-Kuuste karjamõisas Töörastes, Vasulas, Helmes ja selle järel Sarakuste mõisas, kus isa oli kupjaks. Peale esialgse alghariduse omandamist õppis V. a. 1905 ühe semestri Tartu 4-kl. linnakoolis, kust oli sunnitud lahkuma, siis aa. 1906—07 Saadjärve ministeeriumikooli pedagoogikaklassis ja õiendas 1907. a. kevadel Narva gümnaasiumis algkooli õpetaja kutseeksami. Selle järel oli ta kuni 1910. a. õpetajaks Võnnu klk. Kastre-Peravallas, siis 1 a. Koeru Haridusseltsi 2-kl. algkoolis ja ühe semestri Kavastu Tähemaal. 1912. a. alul astus ta Tartu Pedagoogilise Seltsi üldhariduslikele kursustele (õhtugümnaasiumi), õpetades ise